

Narcokapitalisme

L. De Sutter

142 blz., Uitgeverij Epo, 2022 (ISBN 978-94-6267-316-8)

Dit intrigerende essay met uitdagende titel is geschreven door een Franstalige VUB-professor in rechtstheorie. De achterkaft belooft “een prikkelend essay dat de geschiedenissen van verdovende middelen, geestesziekten en angst voor en controle van de massa met elkaar verweeft”.

De rode draad in dit essay is dat ‘de’ machthebbers samen met ‘de’ medische wereld samenspannen om te veel emoties te vermijden, op zowel individueel als collectief niveau. Emoties geven immers aanleiding tot opwinding of ‘excitatie’ (een kernbegrip voor het essay). Excitatie veroorzaakt instabiliteit, wat gevaarlijk is aangezien het niet te controleren valt. Narcokapitalisme onderdrukt deze excitatie via verschillende mechanismen.

Zonder veel uitleg worden er met een ontwapenende vanzelfsprekendheid verbanden gelegd, bijvoorbeeld tussen de eerste stappen van de anesthesie in de geneeskunde en de maatschappelijke tendens tot meer repressie op het einde van de 19de eeuw (uit angst voor de opkomende arbeidersbeweging en revolutionaire opstanden). De vele filosofische begrippen en ingewikkelde Franse zinnen moeten een marteling geweest zijn voor de vertaling. Dit zal waarschijnlijk aan de basis liggen van de vaak moeilijk te begrijpen zinswendingen.

Hoofdstuk 1 start historisch met Kraepelin, die in 1899 de manisch-depressieve stoornis en de eerste chemische psychoactieve geneesmiddelen beschrijft, met als eerste het sederende chloraalhydraat (1831). De auteur gaat in 1 ruk door naar chloorpromazine (1950), gedefinieerd als een ‘neuroleptisch antidepressivum’ (p. 37) dat dienst deed om de excitatie onder controle te krijgen (p. 35). De latere ontwikkeling van DSM wordt volgens de auteur dan helemaal vanuit die gedachte gestuurd: “Het classificatiesysteem van ‘psychische aandoeningen’ werd een instrument om de bevolking te managen” (p. 40).

Hoofdstuk 2 gaat vooral in op de ontwikkeling van cocaïne als geneesmiddel, met Freud als grote promotor in de strijd tegen neurasthenie (zelfs Coca-Cola komt aan bod.) De legale (als geneesmiddel) en illegale handel worden hier wel helemaal op een hoopje gegooid, want beide bleken zeer lucratief. De invloed van de maffiafortuinen op de financiële wereld en de ‘war on drugs’ van Nixon worden ook

terloops aangehaald. Er is volgens het essay een duidelijk verband tussen cocaïne als geneesmiddel en als illegale drug: “Elk kapitalisme is onvermijdelijk een narcokapitalisme: een kapitalisme dat door en door narcotisch is omdat zijn excitabiliteit de manische keerzijde is van de depressies die het keer op keer bewerkstelligt” (p. 60) en “Het narcokapitalisme is een kapitalisme van de narcose, een gedwongen slaap waarin anesthesisten hun patiënten onderdompelen. Zo (*sic n.v.d.r.*) zijn ze verlost van alles wat hen verhindert om op dat moment efficiënt over te gaan tot de orde van de dag - dat wil zeggen werken, werken en nog eens werken” (p. 60).

Hoofdstuk 3 overloopt de functie en de beleving van de nacht over de eeuwen heen: het herstellende, het bedreigende, hoe straatverlichting en elektriciteit nachtelijke feesten en samenzweringen mogelijk gemaakt hebben, maar ook nachtarbeid vergemakkelijken. De rol van slaapmiddelen en amfetamines ligt daarbij in het regelen van slapen en waken door de kapitalisten: “Een uitgeput individu, wiens excitatie voortdurend gekalmeerd of gecontroleerd moet worden, heeft niets te maken met de ideale verhouding tot de nacht, ‘excitatie’ moet, net als intellectuele en fysieke vermogens, geïntegreerd worden in de werkkraft” (p. 79).

Hoofdstuk 4 neemt (alweer) een verrassende wending: het gaat over de ontwikkeling van de anticonceptiepill en de gevolgen hiervan. De analyse van de auteur is dat er door het gebruik van hormonale anticonceptie een overname van de hormonale functie gebeurt door de medische wereld met veel ongewenste effecten die geminimaliseerd werden (en nog steeds worden). Daarnaast dient dit ook de maatschappelijke controle: “Met het desactiveren en het ontregelen van de coördinatie tussen de eierstokken en de baarmoeder leidde de pil ook tot een algemene desexcitatie. Die vertaalde zich bij vele gebruikers onmiddellijk in onderdrukking van elk seksueel verlangen” (p. 87).

Hoofdstuk 5 ten slotte bekijkt de psychologie van de volksmassa’s in de laatste 2 eeuwen en de analyse hiervan door 19de-eeuwse criminologen en later door Freud. “Met een volksmassa is alles mogelijk” (p. 104), vandaar dat “het narcokapitalisme een mensbeeld promootte waaruit elke excitatie was verwijderd, om te verhinderen dat ze zich zou verspreiden” (p. 121). Politiek wordt dit vertaald door “de favoriete slogan van het narcokapitalisme, *namelijk (n.v.d.r.)* het idee dat politiek een rationele aangelegenheid is voor subjecten die zich aan de lokroep van de excitatie hebben onttrokken. Want dat grondvest hen als subjecten en verzekert de beste greep op hen” (p. 122).

Opvallend en storend voor artsen die patiënten zien met ziekten en psychisch lijden, is dat er geen enkel voordeel van anesthesie, neuroleptica, antidepressiva en orale anticonceptiva belicht wordt. Er rest enkel een traktaat over de rol van de geneeskunde en geneesmiddelen in de totstandkoming van de narcokapitalistische staat. Ook anticonceptie wordt niet meer beschouwd als een van de meest emancipatorische verwezenlijkingen van de 20ste eeuw, maar wel als een doordacht plan om de vrouw in een keurslijf te krijgen. Het resulteert in een crypto-marxistische analyse waarbij de opstand van het volk tegengewerkt wordt door de opium voor het volk. Religie is niet langer die opium; deze rol is weggelegd voor de ‘anesthesie’ (voor de auteur horen ook sedativa, antidepressiva en pijnstillers bij de anesthesie) en de strijd tegen excitatie. Deze boodschap is ook voor lezers die zich vragen stellen over het enorme gebruik van psychofarmaca in deze samenleving een paar bruggen te ver.

Dit boekje is vooral interessant voor wie verrast was over de vele complottheorieën in de Covid-19-periode. Dit kwam niet uit het niets: de Franstalige druk van het essay dateert van 2017. Reeds eerder circuleerden er op allerlei fora merkwaardige, allesomvattende theorieën die elke belangrijke gebeurtenis (en dus ook de pandemie) uitleggen vanuit het gepromote kader en zelfs het kader bekrachtigen. Grote referentielijsten (er zijn 160 referenties) en citaten van beroemde filosofen en sociologen kunnen de indruk van wetenschappelijkheid versterken. Ook intelligente mensen kunnen blijkbaar bijdragen aan het complotdenken.

Prof. dr. T. Christiaens
Eenheid klinische farmacologie
Vakgroep fundamentele en toegepaste medische wetenschappen
Universiteit Gent

Acco-korting voor TvGG-abonnees

Wil je als TvGG-abonnee graag 10% korting genieten bij Acco bij de aankoop van het besproken boek? Surf dan snel naar www.tvgg.be/acco om de code op te halen of stuur een mailtje naar info@tvgg.be

Het volledige aanbod is terug te vinden via www.acco.be/tvgg

BELEIDSINFO

Benieuwd naar de laatste ontwikkelingen in de medische wereld? Neem dan snel een kijkje op tvgg.be/medischnieuws

